

Sygn. akt V CZ 75/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Z. K.

przeciwko Polskiemu Związkowi Działkowców - Pracownicze Ogrody Działkowe R.
w O.

o zapłatę ewentualnie ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 12 grudnia 2013 r.,

zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 20 lutego 2013 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Powód wnosił o zasądzenie od pozwanego Polskiego Związku Działkowców Pracowniczych Ogródów Działkowych R. w O. kwoty 6 000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem należności za dokonane przez niego nasadzenia i wykonanie przyłącza elektrycznego w pracowniczym ogródku działkowym bliżej określonym w pozwie, ewentualnie o zobowiązanie strony pozwanej do przeprowadzenia inwentaryzacji tej działki i pobranie od nowego członka Związku stosownych kwot stanowiących wartość nakładów.

Strona pozwana wnosząc o oddalenie powództwa podniosła między innymi zarzut braku legitymacji procesowej biernej, wskazując, że roszczenia zgłoszone w pozwie powód może kierować wyłącznie wobec swojego następcy, któremu przydzielono działkę po pozbawieniu powoda członkostwa Pracowniczego Ogrodu Działkowego R.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2012 r. Sąd Rejonowy w O. oddalił powództwo dzielając powyższy zarzut strony pozwanej.

W wyniku apelacji powoda Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 20 lutego 2013 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy uznał za błędne stanowisko Sądu Rejonowego o braku legitymacji biernej strony pozwanej wskazując, że legitymacja bierna pozwanego wynika bezpośrednio z § 82 ust. 1 oraz § 88 regulaminu Rodzinnych Ogródów Działkowych, wydanego na podstawie statutu Polskiego Związku Działkowców, mającego zastosowanie do Rodzinnych Ogródów Działkowych na podstawie art. 41 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. Nr 169, poz. 1419, ze zm.). Sąd Okręgowy stwierdził, że konsekwencją błędnego przyjęcia przez Sąd Rejonowy braku legitymacji biernej strony pozwanej było nie rozpoznanie przez ten Sąd istoty sprawy w wyniku zaniechania rozważenia treści i zakresu zgłoszonego przez powoda roszczenia. Z tych względów Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na powyższe rozstrzygnięcie strona pozwana, zarzucając naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez uchybienie zasadom logicznego rozumowania przy dokonywaniu analizy przepisów regulaminu Rodzinnego Ogrodu Działkowego R. pod kątem legitymacji biernej pozwanego, a w konsekwencji nie rozpoznanie istoty sprawy i nie wydanie orzeczenia kończącego spór między stronami, wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu toczącym się w wyniku zażalenia złożonego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne Sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez Sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku. Zgodnie z art. 386 § 2 i 4 k.p.c. przesłankami tymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, przedmiotem jego oceny w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie mogą być żadne inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia ani merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych przez sąd drugiej instancji podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Omawiane zażalenie nie jest bowiem środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku ani prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnymi, lecz zażalenie to jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie kasatoryjnej (porównaj między innymi postanowienia z dnia 7 listopada 2012 r. IV CZ 147/12, OSNC z 2013 r., nr 3, poz. 41, z dnia 16 maja 2013 r. IV CZ 31/13 i z dnia 21 czerwca 2013 r. I CZ 48/13, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie przyczyną uchylenia przez Sąd drugiej instancji wyroku Sądu Rejonowego było nierozpoznanie istoty sprawy, a więc podstawa kasatoryjna przewidziana w art. 386 § 4 k.p.c. Oceniając zasadność tego rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy bada więc jedynie, czy Sąd odwoławczy prawidłowo rozumiał to pojęcie oraz czy jego merytoryczne stanowisko uzasadniało taką ocenę postępowania Sądu pierwszej instancji, natomiast poza zakresem kontroli w postępowaniu zażaleniowym pozostaje prawidłowość stanowiska Sądu odwoławczego co do meritum sprawy (porównaj między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2013 r., V CZ 15/13, niepubl.).

Jak jednolicie przyjmuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi między innymi wówczas, gdy sąd nie zbadał materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. W szczególności do nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji dochodzi w razie oddalenia powództwa z uwagi na przyjęcie braku legitymacji procesowej po którejś ze stron, a sąd drugiej instancji oceny tej nie podzielił (porównaj wyroki z dnia 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC z 1999 r., nr 1, poz. 22 i z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 357/00, niepubl.).

Nie ulega wątpliwości, że taka sytuacja miała miejsce w rozpoznawanej sprawie, w której Sąd Rejonowy, nie oceniając merytorycznie roszczeń pozwu, oddalił powództwo z uwagi na brak legitymacji biernej strony pozwanej, a Sąd Okręgowy oceny tej nie podzielił. Skarżący nie podważył skutecznie stanowiska Sądu drugiej instancji o nierozpoznaniu istoty sprawy, gdyż nie tylko nie zgłosił zarzutu naruszenia art. 368 § 4 k.p.c., co w takiej sytuacji jest konieczne, lecz oparł zażalenie jedynie na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który to przepis, jako dotyczący oceny dowodów, nie może stanowić skutecznej podstawy kwestionowania dokonanej przez sąd oceny prawnej w przedmiocie legitymacji biernej strony pozwanej, wywiedzionej w oparciu o wykładnię określonych przepisów prawa materialnego i dokonanej przez sąd subsumpcji stanu faktycznego sprawy pod te normy prawne.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. jako nieskuteczne.

jw